

Isten, áldd meg a magyart!*

Most, amikor egy új világ küszöbén állunk, de az is lehet, már ott vagyunk abban az új világban, ha félve is, és akkor is, ha csak töredékesen és homályosan látunk, de mégis szembe kell néznünk a szörnyű valósággal: évezredes rend van megszűnőben, évezredes rendszer felbomlóban!

Úgy tűnik, Európa nyugati és északi része menthetetlenül elveszett, azaz elveszett az a világ, amilyenek mi ismertünk az elmúlt évtizedekben: a művészetek, a tudomány, az emberhez méltó élet világának. Helyette az álművészetek, az áltudományok és az emberhez méltatlan élet világa az, ami után közülünk is oly sokan vágyakoznak – és nem csak vágyakoznak, fölkerekednek, és egy tál lencséért részesei lesznek egy pusztuló világ színjátéka utolsó fölvonásának.

Évszázadok múltán, ha még lesz ember, és lesz olyan ember, aki gondolkodni mer, bizonyára a párizsi Notre-Dame 2019. áprilisi lángolásában és égésében az egész nyugati kultúrkör, a nyugati világ megsemmisülésének jelképét fogja látni.

Mert nem maradhat fenn az a világ, amely meghasonul önmagával. Nem maradhat fenn az a világ, amely képtelen megvédeni önmagát. Nem maradhat fenn az a világ, amelyben gyermek fordul szülője ellen és szülő gyermeke ellen. Micsoda alvilági erők azok, amelyek arra tanítják a gyermeket, hogy vesse el és vesse meg, gyűlölje azokat, akik őt fölnevelték, akik neki életet adtak, és akik neki az életüket adták! És micsoda rettenet az, ha a szülő dobja el magától magát, tagadja meg őt, oltja ki gyermeke, gyermekei életét? – Ez a világ nem maradhat fenn.

És nem maradhat fenn az a világ sem, amely képtelen önnönmaga védelmére. Az a világ, amely bambán tűri azt, hogy idegenek rombolják szét mindazt, amit őseik évszázadok alatt fölépítettek, amit azok kezük munkájával és orcájuk verítékével megteremtettek. Ez a világ nézi, a jólétbe behülyyülve, üveges tekintettel bámulja, hogyan hódítják el tőle létének terét, miként veszik el idegenek a jövőjét. Áll és bámul. Már nem figyel, csak áll, még tétován megtesz egy-egy mozdulatot, de lépni már nincs ereje. Cselekvésre képtelen.

És mi hol vagyunk ebben a világban? Mi lesz velünk, mi lesz az utánunk jövők nemzedékével? Milyen életük lesz nekik ebben az új, születőben lévő világban? Mit adhatunk nekik, mivel védhetjük magunkat, mivel vétezzhetjük föl magunkat a már dúló, időnként dühöngő háborúban?

Mi is ott vagyunk a forogtag közepén, a tomboló elemek nem kerülnek el a mi otthonainkat sem, nem bújhatunk el előlük, mert nincs már hova bújnunk, nincs hova hátrálnunk, mert a hatalmasok fölégetik a hátországunkat is. Tudnunk kell: nekünk is csak hamut, üszköt és halált szánnak. Nekünk sem kegyelmeznek.

Egyetlen mentsvárunk a hitünk és kultúránk. E kettő, a hit és a kultúra óvott meg bennünket az évezredek során, és ez az egyetlen esélyünk ebben a sarkaiból kifordult, új világban.

A zene, a tánc, a festészet, a szobrászat, épített örökségünk, meséink, filmjeink, történeteink – ezek azok, amelyek megmenthetnek bennünket a pusztulástól. És azok az emberek, akik ezeket eldalolják, eljátsszák, eltáncolják, lefestik, kőbe, fába vésik, fölépítik, elmesélik, filmre veszik, és továbbadják nekünk azokat a történeteinket, amelyek átsegítenek bennünket a közelgő évek viharos eseményein.

És a szavak, anyanyelvünk szavai, anyáink, apáink, gyermekeink és unokáink szavai. Ősi, ősrégi szavak, amelyek a mában is elevenen élnek, amelyek kimondva és leírva óvnak, dédelgetnek és becéznek, vigasztalnak és megsegítenek, erőt adnak, és kiutat mutatnak a legsötétebb éjszakából is. Anyanyelvünk szavai, a létünk, a múltunk, a jelenünk és a jövőnk varázslatos szavai. Mentsvárunk, anyanyelvünk.

Mert ennél többet mi sem kérhetünk: Isten, áldd meg a magyart!

2020. január 22.

* *Elhangzott 2020. január 30-án a Szabadkai Városi Könyvtár dísztermében a Csáth Géza Művészetbaráti Körnek a magyar kultúra napja alkalmából megtartott ünnepségén.*